नत्वात्, विभुः कृत्स्नदेहव्यापी क्षेत्री क्षेत्रं शरीरं तस्य स्वामी। वृषा श्रेष्ठः तस्य दृष्टान्तः, अध्वगत् यथा लोके अध्वगो नालस्यगमनं करोति, एवमयं प्राणः प्रतिक्षणं उच्छ्वासनिश्वासौ करोति। तमित् तमेव प्राणं मनसोपश्चितभक्तिपुरःसरमुपचरन् स प्राणो देवानां मध्ये अग्रं प्रथमं नोऽस्मदीयं इदं हविरत्तु भक्षयतु। यदुक्तमैतरेयब्राह्मणे, चक्षुः श्रोत्रं मनो वाक् प्राणाः, ता एताः पञ्चदेवताः इमं विश्लिष्टाः पुरुषमिति। तदेतन्मन्त्रद्वयं प्राणदेवताविषयं द्रष्टव्यम्॥

अथ तृतीयामाह। "मनसश्चित्तेदम्। भूतं भव्यञ्च गुप्यते। तद्धि देवेष्वग्रियम्" [१]। यदिदं मनसोऽन्तःकरणमस्ति तस्य चित्ता चित्तेन वृत्तिविशेषेण इदं दृश्यमानं भूतं भव्यञ्च अतीतमनागतञ्च सर्व्वं गुप्यते रक्ष्यते। यत् पूर्व्वं निष्पन्नं पुत्रभृत्यादिचेतनं धनधान्याद्यचेतनं यच्चेतःपरं सम्पादनीयं चेतनमचेतनञ्च तत्सर्व्वं मनसैव परिरक्ष्यते तद्रक्षोपायानां मनसा चिन्त्यमानत्वात् हि यस्मात् कारणात् तं मनो देवेषु दीप्यमानेषु इन्द्रियेषु अग्रियं श्रेष्ठं तस्मात्तेन रक्षणमुचितम्॥

अथ चतुर्थीमाह। "आ न एतु पुरश्चरम्। सह देवैरिमꣳ हवम्। मनः श्रेयसि श्रेयसि। कर्म्मन् यज्ञपतिं दधत्" इति। तन्मनो देवैर्दीप्यमानैरन्यैरिन्द्रियैः सह पुरश्चरं स्वयमग्रगामी भूत्वा नोऽस्मदीयं इमं हवम् आह्वानं प्रति एतु आभिमुख्यं प्राप्नोतु। किं कुर्व्वन् श्रेयसि श्रेयसि कर्म्मन् तस्मिंस्तस्मिन् प्रशस्ते कर्म्मणि यज्ञपतिं दधत् यजमानं स्थापयतु सर्व्वेषु